

H.F. Kohlbrugge

Vers 1: Weet gij niet, broeders (want ik spreek tot degenen, die de Wet verstaan), dat de Wet heerst over de mens, zo langen tijd als hij leeft?

Moet ik het u dan, na al wat ik reeds gezegd heb, nog duidelijk maken, dat de mens door wetswerken niet rechtvaardig wordt voor God! Is het dan nog niet tot u doorgedrongen, dat niet de hoorders maar de daders van de Wet rechtvaardig voor God zullen zijn! Hebt u het dan nog niet verstaan, dat het juist aan daders onder u ten enenmale ontbroken heeft en nog ontbreekt! Zo gedenkt toch, hoe ik u voorgehouden heb, dat aan alle roemen een eind gemaakt is - niet door een wet van de werken, maar door een wet des geloofs, en dat wij door het geloof volstrekt niet één wet opheffen, doch veeleer een wet vaststellen; - hoe ik u heb voorgehouden, dat Abraham rechtvaardig geworden is, vóórdat hij enig gebod ontving; dat de Wet toorn verwekt; en dat de zonde reeds lang vóór dat er een wet door Mozes gegeven werd - door de ongehoorzaamheid van één mens in de wereld gekomen is, en dat wij ten prooi gevallen zijn aan een dood, *in welken wij allen gezondigd hebben*; - zodat deze dood van Adam tot op Mozes geheerst heeft ook over hen, (aan wie niet gelijk als aan Adam en aan Mozes plechtig vanuit de hemel eens gegeven werd) - en eindelijk: gedenkt, hoe ik u heb voorgehouden, dat de Wet, zoals wij die hebben, eerst later er bij gekomen is, opdat de overtreding zoveel te méér zou geworden zijn, zodat de zonde, welke in de dood heerste, juist door een Wet van Mozes in haar heerschappij is gehandhaafd en bevestigd! (Rom. 5). Hebt u het dan niet gevat, wat ik u zei: dat het met alle vlees uit en gedaan is, sinds de mens door de Geest van de heiligheid als „vlees” verdoemd, sinds hij van God áf geraakt is! Is het u dan nog niet duidelijk, dat al uw werken in deze toestand u slechts des te verwerpelijker gemaakt en dit uw oordeel bevestigd heeft, en dat onze ongerechtigheid des te erger moest blijken te zijn, naarmate wij onszelf meer als iets goddelijks hadden aangediend! U weet toch, dat ik u geleerd heb, op welke wijze u van de dood bevrijd, en van de zonde los geworden bent? U weet, dat ik u, terwijl wij gewoon zijn elkaar rechtvaardig en heilig te noemen, gepredikt heb, dat er slechts Eén rechtvaardig is, namelijk God; dat ik u gepredikt heb, hoe Gods gerechtigheid nu zonder Wet ontsluit is door het geloof van Jezus Christus tot allen en over allen die geloven; hoe alleen Hij Gods wet gehandhaafd heeft, en gelijk vroeger zo ook nu, de ware troon van de genade heeft opgericht - Christus Jezus namelijk door het geloof in Zijn bloed. U weet ook, dat ik u heb gepredikt, hoe wij, om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de loskoping in Hem, - dus als rechtvaardigen uit geloof - eeuwig leven ontvangen hebben in Christus Jezus onze Heere; dat ik u daarentegen voorgehouden heb, hoe hij alles, wat met Hem in tegenspraak is, zonde en dood blijven, - hoe de zonde in de

dood¹ heerst en, als hare rechtvaardige bezoldiging dood over ons brengt. (Rom. 1-6). Welaan, broeders, is het u na dit alles nog niet duidelijk geworden, zo wil ik mij nu op uw eigen wetskennis beroepen, opdat u goed leert verstaan hoe het met deze zaak staat. Want diep in uw hart is toch nog wel de gedachte blijven zitten, dat een weinig de Wet aan de hand houden toch nog geen dood en verdoemenis over u brengen zal; en de Wet zo geheel en al te laten varen, schijnt u niet te behagen, omdat God Zelf immers de Wet door Mozes gegeven heeft. Dat God Zelf de Wet door Mozes gegeven heeft, staat vast. Maar wilt u haar nog aan de hand houden, dan is u de genade niet nut. En zolang u aan de Wet naast Christus een plaats inruimen wilt, mag u de zaligheid uit genade blijven belijden zoveel u wilt: u behoort echter Christus niet toe; u blijft ver van God en zonder vrede met Hem. En de Wet behoudt haar volle recht op u - omdat u niet gelooft.

Of weet gij niet, dat de Wet over de mens heer is, zolang hij leeft?

U kent toch de Wet; en daarom is het mij te groter vreugde u zelf te laten beslissen. Broeders, wij staan hier op een smal pad. Wijkt van de lijn, die ik u voorgetekend heb, ook maar één haarbreed af, ter rechter of ter linker, en u vindt aan alle kant verdoeming, overal een grondeloze diepte van ellende. De liefde van Christus dringt mij. Het mag u niet onbekend zijn, dat de Wet heer is over de mens, zolang hij leeft. Niemand mag zich aan de Wet op onrechtmatige wijze onttrekken; zij blijft van kracht en houdt onafwijsbaar vast aan haar recht. Wanneer ge u - al is het nog zo weinig bij de Wet houden wilt, dan bent u schuldig haar geheel en voortdurend trouw te blijven; want de Wet verdoemt alle halfheid. *De rechtvaardige uit geloof zal leven.* Wij zijn immers rechtvaardig geworden uit geloof, en de genade heerst door gerechtigheid in eeuwig leven door Jezus Christus. Uw vorig leven was niets dan zonde en dood. Wij zijn immers tegelijk met Christus gestorven, zijn met Hem mede-opgewekt en leven dus slechts Gode. Wij leven niet meer. Wat moet dus de Wet, en wat bekommert ge u over haar! Houdt in gedachtenis Jezus Christus, uit het zaad Davids, opgestaan uit de doden. Of u staat voor eigen rekening! En zoals het oordeel over u gaat als over dezulken die leven onder de Wet, zo moet de Wet naar haar strengste recht, handhavende elke tittel en jota, over u haar heerschappij uitoefenen. En wat ge u ook van Christus toeëigent, en hoe u ook steunt op Gods genade, - u hebt dan niets anders te verwachten dan het doen van de echtbrekers.

---

¹ Kohlbrugge spreekt regelmatig dat *de zonde in de dood geheerst* heeft na de overtreding van Adam. Dit is volgens het Grieks, in Romeinen 5 : 21. In een preek over Genesis 3 zegt hij: Eva's zonde is de zonde van het hele menselijk geslacht, Adams zonde is van ons aller zonde. Wij, die in de lendenen van Adam waren, zondigden allen in hem; zijn zonde, als de zonde van ons hoofd, moest naar Gods heilig recht ons allen toegerekend worden. Zo spreken ook de Gereformeerde theologen: *dat wij in en door en met Adam gezondigd hebben*, omdat hij ons verbondshoofd was.

VERS 2 en 3 : Want een vrouw, die onder de man staat, is aan de levenden man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans. Daarom dan, indien zij eens anderen mans wordt terwijl de man leeft, zo zal zij een overspeelster genaamd worden; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrij van de wet, alzo dat zij géén overspeelster is, als zij eens anderen mans wordt.

(Want de onder de man gestelde vrouw is aan de levenden man gebonden door wet; als echter de man gestorven is, is zij losgemaakt van de wet des mans. Wel zal zij dus, zolang de man leeft, als echtbreekster gelden, wanneer zij eens anderen mans geworden is, maar wanneer dé man gestorven is, is zij vrij van de wet, zodat diezelfde vrouw, eens anderen mans geworden, geen echtbreekster is.) Denkt eens even na: Zou niet de vrouw, wanneer zij zich met een andere man begaf, de wettelijke straf van een echtbreekster moeten lijden, hoe degelijk en flink ze ook verder in de huishouding mocht zijn? Maar gij, wanneer u door de dood van uw vrouw gescheiden bent, hebt u ook dan nog heerschappij over haar, en zou zij soms een echtbreekster zijn, wanneer uw bloedverwant of iemand anders haar tot zich nam en zij zijn vrouw werd? Welnu, wat heerschappij heeft dan de Wet over u, die toch immers gestorven ben! Wat recht heeft de Wet over u, die niet onder de Wet, leeft? Vreest u soms, dat zij u nog verdoemen zal, nadat u door gerechtigheid, op rechtmatige wijze dus, aan haar heerschappij onttrokken bent? Lieve vriend; zal ook uw vrouw, als u door de dood van haar gescheiden bent, zich nog angstig maken, dat zij door een dood lichaam, door een lijk, zou kunnen veroordeeld worden, als zij, voor God en de overheid, van een andere man geworden is? Of eist de Wet ook van een dode, dat hij besneden wordt of offert? O, mijn broeders, dat toch de vreze des Heeren u bewege! Wilt u de Wet aanhouden, u zou echtbrekers zijn, en als zodanig ten volle strafbaar indien ge u aan de bevoegdheid van de Wet wilde onttrekken op een weg, die niet de weg der Gerechtigheid Gods is.

VERS 4: Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der Wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens anderen, namelijk Desgenen, die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden.

Nu echter heeft de Wet geen heerschappij over u, *want gij zijt der Wet gedood door het lichaam van Christus*. Zo min de gestorven man over zijn vrouw te bevelen heeft, zo min de Wet over u; want de man is van de vrouw gestorven. De vrouw heeft de smart van dit geweldig verlies geleden, en is aan de man gedood door zijn dood. Zo bent ook u van de Wet gedood door het lichaam des Gezalfden: want aan dit lichaam heeft de Wet haar dood gevonden; en daar het de dood van de Wet is, bent u niet slechts vrij van de Wet, doch veeleer haar gedood juist door dit lichaam. Let daar wel op! De Wet is geen geweld aangedaan, zij is niet terzijde geschoven of verongelijkt, maar volle recht is haar wedervaren; zij is behoorlijk gehandhaafd; en langs geen andere weg dan dien van de gerechtigheid des geloofs bent u van de Wet ontslagen. Hoe is dat toegegaan? Zegt niet de Wet: „vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al wat geschreven is in het boek van de Wet, dat hij het gedaan hebbe“? En deze vloek is plechtig over u gekomen; deze vloek was uw straf, uw verdoeming, omdat u niet gebleven bent in de woorden van de Wet, en het vonnis is aan u voltrokken. U bent gedood. God zelf heeft dit rechtsgeding ten einde gevoerd, en heeft u laten doden ter handhaving en ter eer

van de Wet. Is echter aan de boosdoener de straf voltrokken, dan is aan de Wet voldaan. Welnu, is zulk een dan niet van dat tijdstip af van de Wet gedood? Juist zo is het met u. Maar ziet, hoe, machtig in dit proces de genade is, hoe geweldig! Niet aan uzelf is dit voltrokken - want dan waart u in de eeuwigen dood gebleven -; maar dit is geschied aan het lichaam van Christus, die in onze plaats is gekomen, en gedood is voor ons. Dit lichaam van Christus is van de Wet een wet, die haar verbiedt nog iets van u te eisen; dit lichaam van Christus is van de Wet een dood geworden, doordat zij in dit lichaam gestorven en ondergegaan is. Dit lichaam van Christus heeft u teniet gedaan en aan de Wet alles betaald, wat zij ten opzichte van u te vorderen en te straffen had. Het heeft u door zichzelf van de Wet zo ten volle gedood, dat niet een klauw achtergebleven is, waarin nog iets zou zijn van die aard, dat zij er over zou mogen heersen. Houdt dus dit lichaam van Christus voor ogen en uw derWet-gedood-zijn door dat Lichaam. En u zult er niet van terugschrikken, de Wet te laten varen, en u zult er vreugde in scheppen een Anderen toe te behoren, bevrijd van het boze geweten, alsof het met u en de Wet nog niet recht stond, en alsof u nog niet rechtvaardig voor God waart uit geloof. U mag niet van Christus zijn en van de Wet. Aan de Wet bent u gedood door het lichaam van Christus. Niet om de geest van vreze in u plaats te geven, maar opdat u voortaan van een Ander zou zijn, Hem geheel en al zou toebehoren in onkreukbare trouw en kuisheid, om in Zijn liefde u te verheugen en onder Zijn hoede te leven. Wie echter zullen wij toebehoren? Hem, die uit de doden opgewekt is, die overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking. Nadat God Hem voor ons heeft overgegeven, heeft God Hem ook voor ons opgewekt uit de doden. Het is geen eenvoudig of gering man, met wie ik u noodzaak te huwen: het is de Zoon des levenden Gods, die de Wet in zich opgenomen en in onze plaats door Zichzelf vervuld heeft door Zijn dood. Die de Wet aan Zich sterven liet, terwijl Hij stierf, en die u van de Wet in Zich doodde, terwijl Hij gedood werd. En dat alles heeft Hij voor ons gedaan onstraffelijk, naar de eeuwige Geest. Intussen moet naar de Wet hij, aan wie de doodstraf voltrokken is, in Zijn doodblijven. Wij zouden daarmee dus nog niet geholpen zijn, dat wij van de Wet gedood werden door Zijn lichaam. Omdat echter Christus de wil Gods gedaan heeft en voor ons gestorven is, daarom heeft God Hem uit de doden opgewekt, opdat wij, doden, uit onzen dood in het eeuwige leven zouden overgaan. Gelijk Hij nu in onze plaats gedood is, zo heeft God Hem uit het midden van alle doden als de Eerstgeborene opgewekt, opdat wij Zijn eigendom zouden zijn geheel en al, en uit God leven en gerechtigheid zouden hebben in Hem. De Wet straft wel met de dood; maar het gebod Gods is het eeuwige leven. Wij zouden met de wegneming van schuld en straf nog niet geholpen zijn, want naar de wil Gods moet er ook leven zijn; zó staat het vast naar de Geest van heiligheid. Dit leven nu is in de uit de doden Opgewekte, opdat u in Zijn gemeenschap het leven hebt. God wilde de vrucht. Gehuwd met de Wet, hebt u echter geen vrucht voortgebracht. Kinderen hebt u daarbij verwekt voor uzelf, werken gedaan voor uzelf; kinderen niet eens uit de Wet, maar uit echtbreuk; niet uit God, maar uit uzelf, om ze God op te dringen. Hoe kond u met uw werken, hoe konden wij God aangenaam zijn of in Zijn gemeenschap het uithouden, waar wij ons leven lang met vreze des doods bevangen waren? Al beproefden wij ook bij tijden onszelf wijs te maken, dat de toekomstige dag ons, wegens Gods gaven, niet geheel verwerpelijk zou vinden, hoe konden wij wanen voor God te bestaan, waar wij zelf reeds zo velerlei bij onszelf ontdekten, dat als een worm al onze, onder duizend moeiten geogst vrucht verteerde, zodat ons dagelijks ophieuw de hoop vervliegen moest! Ach, dat nog altijd bij u heerschappij voert dit stelen van vruchten, dit tobben hoe

men toch vruchten kan voortbrengen! Vruchten, vruchten! Doch er zijn toch geen vruchten, maar een dood werk, een verrottende plant, een boom zonder wortel, een versterving van datgene, wat de schijn van een levensbegin vertoonde. Meent u nu, dat u geen vrucht zult dragen, als u de Wet er aan geeft? Meent u, dat de Wet toch enigermate moet aan de hand gehouden zijn, of dat de werken van de Wet volstrekt nodig zijn tot gerechtigheid? Meent u, dat dan toch in elk geval dit aan mijn Evangelie te verwijten is, dat het de Wet afbreekt? Nu, let dan wel op, hoe God de Wet handhaaft! Vruchten moeten wij zeker gedragen hebben. Ja, in de dag des oordeels, zal juist de vrucht uitwijzen wat de boom was en of de vrucht welgevallig was in Gods ogen, dat zal het vuur openbaren. *Maar Gode vruchten gedragen te hebben*, is het eerste en hoogste gebod. Hoe echter zult u Gode kunnen vrucht gedragen hebben, waar de Wet van Mozes u gevonden heeft, liggend in de dood, en waar zij in zulk een toestand het leven van u eiste, en anders met vloek, verwerping en uitroeiing het oordeel handhaafde. De heilige Wet vervloekt de in de zonde levende doden, die zich beijveren op de grondslag van een zonden-geraamte een tempel uit doodsbeenderen Hem te bouwen, - die een tempel voor zich bouwen en een altaar, welke zij Gode wijden, dagelijks daarin Hem aanroepend, dat Hij hen niet verdoeme, terwijl zij het gebruik ervan voor zich behouden, en voor hun hoererij en afgoderij. Geeft dan nu acht op de genade Gods! Opdat wij de Wet niet tegen ons hebben, maar Gode vrucht gedragen hebben, is dit Zijn eigen doen, raad, werk en welgevallen in ons: dat u, gemeenschap hebbend aan het lichaam en bloed van Christus, in deze gemeenschap van de Wet gedood, zonder vreze en twijfeling, als een bedroefde en beangste weduwe, u aan de andere Man overgeeft. Aan Hem namelijk, Die uit doden is opgewekt, en dat, in deze gemeenschap van Zijn leven, zijn gerechtigheid, genade, vrede, liefde en trouw, u gelooft volmaakt te zijn. De belofte van de Wet luidt: „Doe dat, en gij zult leven!” Christus, waar Hij gekomen is om de wil Gods te doen, is de Erfgenaam van het leven en van de zegen. Overwinnaar des doods door Zijn dood, kon Hij, de Vorst des levens, van de dood niet gehouden worden. Veeleer heeft God, nadat Hij Hem gezonden heeft in een gelijkheid van zonde-vlees en vanwege zonde, de zonde gevonnist in het vlees (Rom. 8 : 3), en daarna Hem, Die naar de wil Gods voor ons gestorven was, uit de dood opgewekt naar zijn belofte. En nu is het Gods wil, dat wij Hem horen, en de Zijnen zijn, en dat wij zó erfgenamen van de belofte des levens en des zegens zouden zijn in Hem, die leeft en niet sterft en die, gelijk Hij van de zonde gestorven is eens voor goed, Gode leeft. Dat is nu Gods des Vaders bruilofts- en huwelijks-feestdag, die wij heden beleven. Hij kon een arme bruid om Zijn eigen eer niet voor Zich laten verschijnen, zonder dat Hij hare armoede van voor zijn ogen wegnam, en haar rijk maakte, opdat zij, de onvruchtbare vrouw, *een moeder van zeven* zou zijn. Daarom heeft Hij haar tot handhaving Zijner majesteit en tot getuigenis van Zijn gerechtigheid, voor eeuwig verbonden aan een Man, Dien Hijzelf Opgewekt heeft, aan Zijn heilig Kind Jezus, in de gemeenschap aller hemelse en geestelijke goederen van God de Vader en van Christus.

VERS 5: Want toen wij in het vlees waren, werkten de bewegingen van de zonden, die door de Wet zijn in onze leden, om de dood vruchten te dragen.

Zo was het vroeger niet, geliefden! Toen wij nog niet het geloof van Christus hadden, toen de Geest Gods nog niet in ons woonde, en toen wij nog geheel en al onder een wet leefden, vol inbeelding over onze voorrechten boven anderen, - voorrechten ongetwijfeld van hoge waarde, als zij bij ons geweest waren uit het geloof -, toen wij dood waren in onze overtredingen en zonden, terwijl wij ons verbeeldden te leven. Maar zie! Toch is alles vlees, wat uit vlees geboren is, en slechts wat uit Geest geboren is, is Geest! Het is toch alles vlees, wat het leven Gods, de Geest van Christus, niet heeft, het is vervreemd van God en met al zijn denken en streven niet onderworpen aan zijn Wet. Hoe handelden wij dan in dien tijd, toen wij nog in het vlees waren! Toen wij, ofschoon ijverig er op uit om ons leven en doen aan een wet aan te passen, toch met vloek, dood en verdoemenis, met Gods afkeer en toorn omgeven waren, - hoe wij ons ook aan Gods tempel en altaren vastklampten. Hoe handelden wij, te dien tijde, toen de genade Gods, die heerst tot eeuwig leven door gerechtigheid door Jezus Christus, nog niet over ons en in ons geschieden had; toen wij - midden in de schaduwen en de duisternis van het vleselijk gebod, zoals vlees het liefheeft en er zich mede tot farizeeër maakt -, nog ver waren van het heldere licht van het Evangelie van het Koninkrijk Gods. Hoe handelden wij in die tijd en hoe zou het ons vergaan zijn! O, laat u onderwijzen door een eerlijke bekentenis, welke vrucht daaruit voortkomt, als men de Wet beproeft aan de hand te houden. Want ging het toentertijd zo grof toe, hoe fijn zullen de gruwelen zijn, als men nog enigszins oren en hart voor een wet opent, nadat men Christus gehoord heeft. Toen wij nog in het vlees waren, droegen wij Gode geen vrucht, maar de hartstochten van de zonde, hartstochten door de Wet, werkten krachtig op onze leden in. Met het noodwendig gevolg, dat de dood vrucht gedragen werd en gedragen zijn moest. Zo was het toenmaals in het algemeen. Hoe zal het dan nu in het bijzonder gaan, als u nog op enigerlei wijze de Wet aankleeft! Toen wij nog niet geloofden, was er allerwege de gezindheid, het inzicht en de verstandigheid van het vlees, dat niets is dan haat, tegenzin en vijandschap tegen God. Hoe zouden wij in zulk een doodstoestand in het leven behagen hebben geschept! Bij zulk een haat tegen de liefde Gods, die de mens verootmoedigt en hem zijn niets-zijn voor ogen stelt; juist daar, waar zij op haar wijze aan de dag treedt! God had gezegd - en dat was Hem ernst - : „Doe dat en gij zult leven!” En dit woord grepen wij aan, alsof het iets was, dat wij maar zo konden wegblazen, niettegenstaande onze zonde en onzen dood, gelijk de Geest van de heiligheid het toch eist. Waar God gezegd had: „Gij zult Mij liefhebben met geheel uw hart, met geheel uw, ziel en met al uw kracht en uw naaste als uzelf!”, daar sloegen wij dadelijk de handen aan het werk; maar wij keerden de mening des Geestes om in des vleses mening. De Wet maakte ons werkzaam; maar egoïstisch en zelfzuchtig en vijandig tegen God als wij waren, kwamen ook in plaats van liefde Gods, in plaats van goede werken, in plaats van Gode-welgevallig-dienen, de hartstochten van de zonde van allerlei aard voor de dag door de Wet. En evenals wij waanden heren nevens God te zijn, Hem gelijk en „een Hunner” (Gen. 3 :22) te zijn, wilden wij ook zelf scheppers en tevoorschijn-brengers zijn. Maar wat kwam uit ons tevoorschijn? Hartstochten vol moeite en bitterheid; bewegingen, waarvan wij ons zo weinig losmaken konden, dat ze ons steeds verder met zich meesleepten, hoe wij ze ook aangrepen; bewegingen van de zonden, van geestelijke en van lichamelijke aard, afgodische en lichamelijke wellust, hoererij, leugen, bedrog, valse

getuigenis, huichelarij en allerlei gruwel en gewelddadigheden. Deze hartstochten van de zonden kwamen juist daar bij ons en uit ons tevoorschijn, waar de Wet de liefde Gods en des naasten de heiligheid - gebod, en al het tegenovergestelde, - onreinheid en ongerechtigheid - ons verbood. Want wij hielden toch aan de Wet vast en bekeerden ons voortdurend. En ziet, daar Was het boete op boete, berouw op berouw, offer op offer; maar de hartstochten bleven toch. En hoe meer wij meenden ze door de Wet te doden en uit te roeien, des te krachtiger werkten ze in onze leden, in onze harten, verstand, gezindheid, wil, gedachte, ziels- en lichaamsleden. Onophoudelijk verkrachtten ze ons, deze hartstochten - want zo beviel het aan het vlees -, maakten ons vruchteloos en zwanger van vrucht, welke de dood, in wiens rechtsgebied wij verkeerden, in zijn rechtsgebied zich toe-eigende. En op deze weg zouden wij met alles wat aan ons is - met al ons streven, werken en God-vrezen - dien toegefallen zijn, die wij toebehoorden, dien, die het geweld des doods had (Hebr. 2 : 14), en wij zouden te schande geworden zijn in eeuwige verdoeming juist door de Wet. Want de Wet verdoemt juist dit ons doen; deze begeerte des vleses, deze begeerte van de ogen, en dezen hoogmoed des levens; de Wet wil Godsbegeerte, wil niet zien en zinnen, maar de gehoorzaamheid des geloofs. Dat men gerechtigheid en barmhartigheid doe, een rechtvaardig oordeel velle en in ootmoed wandele met zijn God. Ziet, dát was de harde slavernij en dienstbaarheid, in welke wij gehouden werden door de Wet. Zij eiste van ons doden: leven; van ons, zwakken: kracht; van ons, onbekwamen: bekwaamheid. Zij eiste in één woord een volmaakt werk in voortdurende bereidwilligheid. Zij betaalde nooit ons loon uit, omdat ons werk steeds mislukt was en nooit voldeed aan de maatstaf van de Wet, en omdat het in onze dode handen stinkend geworden voor de dag kwam. En evenals wij zelf in de slavernij waren, zo was ook datgene, wat wij voortgebracht hadden in slavernij. En evenals wij zelf verwerpelijk waren, en des doods, wegens de hartstochten der zonden, zo was ook onze vrucht enkel vrucht dezer hartstochten.

VERS 6: Maar nu zijn wij vrijgemaakt van de Wet, overmits wij dien gestorven zijn, onder welken wij gehouden waren, alzo dat wij dienen in nieuwigheid des Geestes, en niet in oudheid van de letter.

Ziet, lieve broeders, daarom zullen wij de Wet geheel laten varen, en haar Hem overgeven, die de Enige is, die er mee heeft weten om te gaan en haar heeft weten te handhaven door Zichzelf. In plaats dat wij de werken van de Wet geheel zouden afgewerkt en ten uitvoer gelegd hebben, in plaats dat wij in haar gebonden zouden blijven, - zijn wij van de Wet losgebonden en zelf zó bewerkt en verwerkt, dat wij geheel van haar áf zijn. Waren wij vroeger onnutte arbeiders, nu zijn wij zèlf als een werk zó bearbeid, dat wij als een werkelijk voltooid meesterstuk van Gods genade en ontferming uitblinken. Welk een waanzin, dat zij, die de gerechtigheid als uit werken ener wet zoeken, menen, dat zij scheppers zijn, en arbeiders moesten wezen! Terwijl Christus ons niet als zelf-scheppers, maar als een naar de maatstaf van Gods Wet te bereiden stuk werk - zó voltooid heeft, dat wij, in de arbeid Zijner ziel, ons eeuwig daarover verblijden zullen; en ten hoogste roemen, dat wij Gods schepping zijn in Christus Jezus, een werk in goede werken, onstraffelijk daargesteld voor Hem, in Hem, tot Hem. Op die wijze zijn wij van de Wet vrijgemaakt en de dienstbaarheid uit. Zo zijn wij voor de Wet in de volheid van Hem, die alles in allen vervult, onbekwaam gemaakt en gedood, overmits zij gestorven is, onder welke wij gehouden werden. Want zodra ik van

een heer de slaven, die onder hem gehouden waren, afkoop en door kooprecht ze mij verwed, is hun in dat opzicht de eerste heer gestorven, en zij zijn van hem vrij. En de vrouw, nadat de man gestorven is, onder wie zij gehouden was, is vrij van de wet des mans. Juist zo staat het met ons. Wij waren onder de Wet gehouden, tot gehoorzaamheid aan haar verplicht, onder haar heerschappij; wij waren haar lijfeigenen. Maar Christus heeft ons, die onder de Wet waren, naar de wil Gods losgekocht en daarmee het recht van de Wet op ons en onze lijfeigenschap en dienstbaarheid opgeheven. Daar Hij nu alzo ons gekocht heeft, en wij Zijn eigendom zijn en voor eeuwig onder de heerschappij Zijner genade leven, door Zijn dood en Zijn opstanding, is de Wet, onder welke wij gehouden waren, voor ons gehele leven met Christus gestorven, daar zij immers opgehouden heeft over ons te gebieden. Omdat de Wet op deze wijze gestorven is, zijn wij van haar vrijgemaakt, om haar in het geheel niet meer te dienen en onderworpen te zijn; maar wij zijn vrij van haar, opdat wij dienstknechten zouden zijn in Geestes-nieuwheid en niet in oudheid van de letter. Wilt u dus twee heren dienen, u zou geen van beiden dienen; u zou geen van beiden behagen en zoge u door beiden verworpen zien. Daarom moeten wij het toch goed verstaan, dat wij van de Wet vrijgemaakt zijn, opdat wij God naar zijn wil zouden dienen. Aanbrengende altijd door Jezus Christus Gode een offerande des lofs, namelijk de vrucht der lippen, die Zijn Naam belijden; predikend Zijn gerechtigheid, de zijne alleen; roemend Zijn werken, wonderen, daden; lofprijzend Zijn genade, Zijn Ontferming; verkondigend Zijn wijsheid en wegen in Zijn Evangelie voor u, Hem aanroepend in geest en waarheid als uw genadig Vader in de Naam van Jezus Christus, - zó zult u Hem dienen in liefde, uit een rein hart, een goed geweten en ongeveinsd geloof. Daar gaat alles vrijwillig; want waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid en geen knechtschap; daar is een fris, steeds groenend opleven en niet versterven van de ouderdom; daar is wezen en geen uiterlijke vorm van het weten en van de waarheid in de Wet; daar is Geest, niet letter; Christus, niet dood; onze Heere en niet de duivel. Alles gelukt wel, en het zijn alles enkel goede werken; want de vrucht des Geestes is daar, en wij wandelen in de door God toebereide goede werken, want aan Geest wandelen wij.² Dat is nu de rechte godsdienst, dien u kiezen zult als u wijs zijt; waarbij men vervuld is met vruchten van de gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot lof en prijs Gods. En waarbij men vreugdevol geheiligd innerlijk en uiterlijk, in maagdelijke schoonheid de komst verwacht van de geliefden Bruidegom onzer zielen, Jezus Christus, het Lam Gods, om zór, voor Gods aangezicht gesteld te worden, als t Hem behaagt en naar zijn wil behoorlijk is. Nadat u nu gekocht zijt tot en in dezen dienst, waar u gehoord hebt het Evangelie van de genade Gods, hoe laat ge u nog gevangen nemen door de vrees, als waart u nog in enig opzicht onder de Wet gehouden. U zult immers de Wet niet meer dienen, want u zijt in de dienst Gods ge.: treden en u zijt Jezus Christus eigendom geworden geheel en al, geheel zoals u bestaat, met lichaam en ziel, met alle leden. Niets is er van u overgebleven, geen haartje, dat Hij zich niet heeft gekocht. God alleen zult u dus dienen, uw Heere aankleven, als vlees van Zijn vlees en been van Zijn benen. Want één Geest bent u in Hem in het Evangelie; Zijn knechten bent u en zijn dienstmaagden, om Hem te dienen en niemand anders. Daar is geen slavendrijver, voor wie men met bezwaard geweten en zonder liefde het werk verricht; waar men slechts volgens de letter zich beijvert uit vrees voor de dood; waar het in voortdurende bangheid zonder enig vorderen steeds bij het oude blijft, tot zich eindelijk alles in zekerheid, en

---

² Een uitdrukking die Kohlbrugge meermalen doet, in vergelijking met het Grieks. "want aan de hand des Geestes ..."

roekeloosheid, of in hopeloosheid, vertwijfeling en afsterving van het schijn-leven oplost. Nee, er is een nieuwe dienst, een jeugdige, priesterlijke en Koninklijke dienst; niet in een gevangenhuis van zonde en des doods, maar in de vrijheid van de gerechtigheid des levens uit God in Christus. U staat alzo daar, niet naar de geest van vreze en van onreinheid, maar naar de Geest van heiliging, voor zover ge u geheel overgegeven hebt aan Hem, Die naar de wil Gods voor ons gestorven is, toen wij nog vijanden waren, en toen wij in de waan verkeerden de Wet hoog te eren, terwijl wij haar getuigenis als iets verderfelijks verwierpen.